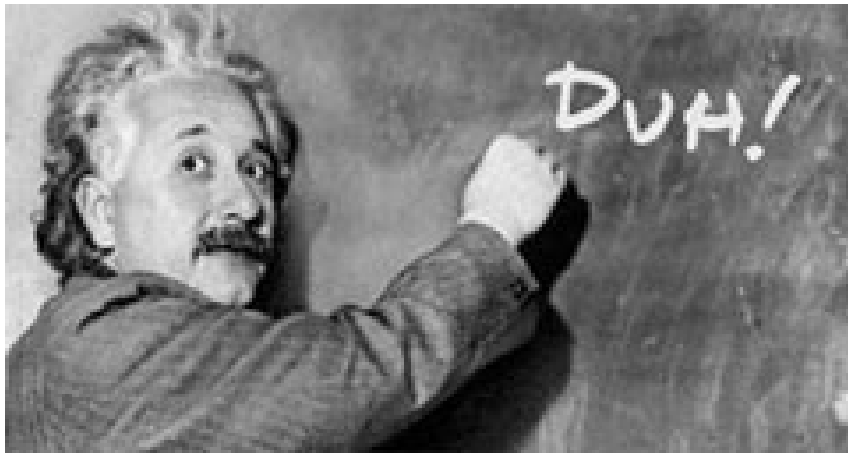

Změnitelnost práva

Je možné měnit právo?

Změna ústavy

Čl 9

(1) Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony. (2) Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná. (3) Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

-> je vůbec možné měnit podstatné náležitosti demokratického právního státu?

-> zmizí toto omezení tím, kdybychom zrušili čl. 9 naší Ústavy?

-> můžeme vůbec tento článek zrušit?

➤ materiální jádro/ohnisko ústavy

➤ imperativ nezměnitelnosti / klauzule věčnosti

Problematika omezení ústavní diskrece

- čl. V francouzského ústavního zákona (1884):
“Republikánská forma vlády nemůže být předmětem revize.”

➤ *„Svrchovanost není státní všemohoucností.
Jest právní mocí a jest tudíž právem vázána.“*

Jellinek, G. Všeobecná státověda. 1906.

Juristische Blätter: *Verdross, Weyr, Merkl*

Verdross: Stát zaváže sám sebe, např. tak, že obsahuje klauzuli nezměnitelnosti.

Weyr: Stát ale může zrušit klauzuli nezměnitelnosti.

Verdross: Suverenita státu se projevuje tím se k něčemu zaváže v ústavě.

(1916)

Merkl: Bez zmocnění ústavou není možná žádná její změna.

(1917)

Mezi válkami: Schmitt a Kelsen

Schmitt:

Stát tedy může měnit ústavu potud, pokud zůstane zachována její identita a kontinuita.

Likvidace x odstranění x prolomení x suspendování ústavy

x

Přípustná změna ústavy

Kelsen:

Musíme odlišovat to, co je možné fakticky a co je možné právně.

Fakticky změnu provést můžeme, z právního hlediska chybí zmocnění.

Můžeme zrušit imperativ nezměnitelnosti?

Weyr: *Ano.*

Hesse: *Kdybychom to mohli udělat, stává se bezpředmětným.*

Po 2. světové válce

- Doplnování obsahových a procedurálních pojistek do ústav
  - Materiální jádro ústavy
  - Imperativ nezměnitelnosti

Imperativ nezměnitelnosti

(klauzule věčnosti)

> metaprávidlo, které zakazuje určité normativní změny systému

Pojetí klauzule věčnosti:

- Je to pouhá politická proklamace!
- Je to klasické pozitivněprávní pravidlo.
- Je to norma nadpozitivního práva.
- Je to norma přirozeného práva.

Merkl & Kelsen:
Aby klauzule věčnosti
dávaly smysl, musí být
neměnitelné a
nezrušitelné.

X

**Tradition is just
peer pressure from
dead people.**

Merkl & Kelsen:

Aby klauzule věčnosti
dávaly smysl, musí být
neměnitelné a
nezrušitelné.

X

Ale:

Zkušenosti s
totalitními režimy

Knapp:

Žádný zákonodárce nemůže zavázat příštího zákonodárce, aby neměnil normu téže právní síly.

“...ústavní zákon nemůže být neústavní...”

Klokočka:

Některé fundamentální principy by měly být postaveny mimo kompetenci ústavodárce.

Materiální jádro ústavy

“podstatné náležitosti demokratického právního státu”

Co to je?

Kdo se podílí na formulaci toho, co to je?

Ústavní soud a materiální jádro ústavy

- Pl. ÚS 19/93 – některé principy demokratické společnosti by měly být postaveny nad kompetenci parlamentu
- III. ÚS 31/97 – dovozuje Ústavní soud a doktrína
- Pl. ÚS 36/01 – žádnou novelu ústavy není možné interpretovat tak, aby v důsledku omezila dosaženou úroveň ochrany základních práv

Na závěr:

- Ústavní soud se tedy přiklání k tzv. materiálnímu pojetí právního státu
- Schmittův pohled v rozhodovací praxi ÚS:
tzv. auza Melčák
- čl. 9 odst. 2 v kontextu Kelsena: chybí zmocnění,
tj. obsahové omezení diskrece ústavodárce